

TRÄGNAGARNA

Slöjdtraditionen lever stark på Fyrisgården

Trägnagarna fanns med redan när Fyrisgården startade 1941. Flera generationer av Uppsalabarn har under åren arbetat med trä i gårdens verkstad. Och arvet förs vidare av nya barn under hösten, under ledning av nya trägnagarledaren Kajsa Sjölén.

Träslöjd fanns på programmet redan när Fyrisgården invigdes i november 1941. I december rapporterade Stockholmstidningen, som besökt den nystartade hemgården i Uppsala om hur ”hyvlarna skära flinkt i bordsben och skivor i pojkarnas slöjdrum”. Flickorna fanns i rummet intill, och ägnade sig åt pappslöjd, i enlighet med den tidens syn på könen.

Lillemor Karlsson

Sedan dess har både samhället och slöjdverksamheten förändrats en hel del, inte minst genom att både flickor och pojkar idag blir trägnagare. Men mycket är också sig likt, som att man hela tiden arbetat med riktiga verktyg och att barnens egna idéer och önskemål har fått styra.

Lillemor Karlsson var trägnagarledare från 1976 till 1986. Fyrisgården låg då i den numera rivna förskolan på Swedenborgsgatan 26.

Barnen styrde

På 70- och 80-talen var verksamheten omfattande, med grupper varje vardag. Lillemors då fyraårige son gick i en av grupperna som leddes av Stina Zetterberg, känd av barnen som Tant Stina. Lillemor som var nyutbildad förskollärare fick först frågan om hon kunde hoppa in som vikarie vid behov, men tog sedan över allt mer av snickerverksamheten.

– Jag jagade ved och åkte runt på byggen och tiggde spillvirke. Träet hade jag i en tvättkorg som vi satt hjul på, den drog vi fram när vi skulle snickra, minns hon.

Vad som skapades i snickerverkstån styrdes helt av barnen själva, berättar Lillemor.

– Ibland ritade vi först det de ville bygga. Det hände också att barnen kom med ritningar som de gjort hemma och som de ville förverkliga. Vi gjorde allt

FOTO: ULRIKA ÖSTER

Kajsa Sjölén

som var möjligt, säger Lillemor, som fortsätter:

– Jag lärde mig otroligt mycket genom Trägnagarna. Jag fick lösa en rad problem i slöjddandet. Det var kul, inspirerande och lärorikt och väckte ett slöjdintresse hos mig som lever än.

Från 1980-talet fram till idag har en rad ledare hållit i Trägnagarna. Snickeriverksamheten har hela tiden fortsatt att samla Uppsalabarn.

I höst tar Kajsa Sjölén över som ledare för Trägnagarna. Kajsa är utbildad konstnär, teaterdesigner och slöjdklubbsledare och har tidigare arbetat med bland annat projektet Skapande skola, i Kulturskolan och som slöjdpedagog. Till de mer udda inslagen i meritförteckningen hör också en period på cirkusskola i Holland.

Vad är det som är så bra med just trä?

– Det är ett gratismaterial som man kan hitta överallt och det blir ett tydligt sätt att använda naturen, förklarar Kajsa.

Men hon skyndar sig att tillägga att hon också kommer att ta in många andra material. Det övergripande syftet är att få människor att, som hon säger, ”bli kompisar med sina händer”. För det är viktigt, menar Kajsa.

– Jag tror att det hänger ihop att kunna forma med sina händer och att kunna forma sitt liv, säger Kajsa.

Lovar förnyelse

Kajsa ska förutom att leda Trägnagarna även hålla i grupperna Skapande lek, som får en nystart, och Skapande verkstad för barn och vuxna tillsammans. Dessutom ska hon arbeta brett med att få igång olika typer av skapande verksamhet på Fyrisgården, för barn, unga, vuxna och gamla, gärna med de olika åldersgrupperna blandade.

– När barn och vuxna arbetar tillsammans blir barnen tryggare, och man kan lära av varandra på ett fantastiskt sätt, konstaterar Kajsa.

Att Trägnagarna snart fyller 75 år och varit med sedan Fyrisgårdens start är inget som avskräcker Kajsa.

– Det är häftigt att slöjden har hängt med så länge, man ser på många andra håll att det har försvunnit. Sedan kommer jag förstås att förändra verksam-

Det egna skapandet är centralt i Trägnagarna.

heten en del, men jag tror att det blir en bra förändring, säger hon.

Kajsa föredrar att använda ordet slöjd snarare än snickeri. Ordet kan föra tankarna till äldre tiders handarbete. Men enligt Kajsa har slöjden fått en renässans och blivit riktigt trendig på senare år. Många unga storstadsmänniskor längtar efter att få skapa med sina händer, påpekar hon.

– Att kunna ta ett material och skapa vad man behöver, är så tillfredsställande, säger hon.

Intresset för miljö och återanvändning är andra faktorer som gett slöjden en skjuts framåt. Det praktiska arbetet, ”hands on”, blir en välbehövlig kontrast till konsumtion och teknik. Dessutom är händernas arbete också en viktig grund också för tänkandet.

– Jag möter tioåringar som inte kan knyta en knut. Jag tror att det är viktigt att kunna det. Hjärnan tänker också genom händerna, sammanfattar Kajsa.

TEXT: ULRIKA ÖSTER